

Poznawcze podstawy patriotyzmu: Jak myślą nacjonałiści i konstruktywni patrioci?

Patriotyzm zwykle rozumiany jest jako miłość i przywiązanie do swojej ojczyzny i swojego narodu. Jednakże te patriotyczne uczucia mogą przejawiać się na różne sposoby. Jednym z nich jest nacjonalizm, nazywany również ślepyim patriotyzmem. Tę postawę charakteryzuje przekonanie o wyższości własnego narodu nad innymi i brak tolerancji dla krytyki wobec kraju i narodu. Z drugiej strony miłość do ojczyzny może przyjąć formę życzliwej, konstruktywnej krytyki wobec własnego kraju i narodu. Taką postawę nazywamy konstruktywnym patriotyzmem. Ten projekt ma na celu zbadanie tego, jak różne sposoby myślenia wpływają na różne typy patriotyzmu.

Ludzie używają dwóch typów myślenia: intuicyjnego i refleksyjnego. Ten projekt ma na celu zbadanie związku tych typów myślenia z patriotyzmem. Przypuszcza się, że dla ludzi pozytywna ocena grupy własnej i ochrona jej przed krytyką są reakcjami intuicyjnymi, automatycznymi. Dlatego, za postawy nacjonalistyczne odpowiedzialne powinno być myślenie intuicyjne. Z drugiej strony konstruktywny patriotyzm wymaga myślenia refleksyjnego. Te przypuszczenia zostaną sprawdzone w tym projekcie.

W ramach projektu przeprowadzone zostaną 20 badań eksperymentalnych. Podczas tych badań aktywowane będzie u badanych myślenie intuicyjne lub refleksyjne. Wykorzystane zostaną cztery różne metody wywoływania intuicyjnego i refleksyjnego myślenia. Następnie mierzony będzie poziom nacjonalizmu i konstruktywnego patriotyzmu. Zostaną zmierzone różne aspekty patriotyzmu, takie jak przekonania, postawy, czy faktyczne zachowania. Pozwoli to sprawdzić, czy typ myślenia, na jakim w danej sytuacji polegają ludzie, wpływa na typ patriotyzmu. Co więcej, możliwe będzie zbadanie wpływu myślenia na różne aspekty patriotyzmu. Dodatkowo niektóre z planowanych badań przewidują powtarzanie pomiarów co parę tygodni, co pozwoli na ocenę, jak długo utrzymują się efekty aktywowania refleksyjnego myślenia.

Ogólne przewidywania są następujące. Z jednej strony, aktywowanie myślenia intuicyjnego powinno sprawić, że ludzie będą wykazywali bardziej nacjonalistyczne postawy i będą mniej skłonni krytykować swój kraj i naród. Z drugiej strony aktywowanie myślenia refleksyjnego powinno zredukować nacjonalizm i skłonić ludzi do konstruktywnego krytycyzmu wobec swojego kraju.

Jak dotąd niewiele wiadomo na temat tego, jak sposób myślenia i przetwarzania informacji wpływa na patriotyzm. Ten projekt pozwoli zbadać te związki i dostarczy nowych danych na temat funkcjonowania ludzi w społeczeństwie. Jednakże lepsze zrozumienie tego, jak myślenie wpływa na patriotyzm, jest istotne nie tylko z przyczyn teoretycznych. Jest to również ważne dla społeczeństwa. Bardzo często możemy obserwować konflikty między organizacjami społecznymi i politycznymi o nacjonalistycznych poglądach a tymi, prezentującymi bardziej krytyczną postawę. Przykładem takiego konfliktu może być spór o reformę wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Planowane zmiany w sądownictwie wywołały wiele kontrowersji i obaw o zachowanie praworządności. W związku z tym polska opozycja zgłosiła problem do zewnętrznych instytucji kontrolnych. Działanie to było przejawem konstruktywnego patriotyzmu i było zapewne podyktowane dobrymi intencjami. Jednakże polskie partie polityczne i ugrupowania o bardziej nacjonalistycznych poglądach uznały te działania za zdradę. Tego typu spory między nacjonalistami a krytycznymi patriotami zdarzają się często. Zrozumienie tego, w jaki sposób myślą strony tego typu konfliktów może usprawnić komunikację między nimi, prowadzić do konstruktywnego rozwiązywania sporów politycznych i pomóc promować pozytywne postawy narodowe.

Ten projekt pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy i w jaki sposób myślenia wpływa na patriotyzm. Co więcej, dowiemy się dokładnie jakie sposoby aktywowania intuicyjnego lub refleksyjnego myślenia wpływają na które aspekty patriotyzmu. Będzie to stanowiło ważne uzupełnienie istniejących teorii z zakresu psychologii społecznej i politycznej. Poza tym, wyniki badań pomogą w zrozumieniu pewnych mechanizmów społecznych oraz mogą okazać się przydatne w rozwiązywaniu realnych problemów społeczno-politycznych.